

Eleki Krónika 1999. január

Ez igazi szolgálat

“Kedves eleki Gyerekek! Nagyon sok szeretettel várunk benneteket 1998. december 18-án, pénteken délután 14 órára a sportszarnokban tartandó fenyőünnepségre!... Gyere el, várunk Téged és barátaidat, hogy együtt köszöntsük a karácsonyt”. Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat.

Eleken valamennyi óvodás és iskolás megkapta a kedves kis meghívót, de értesülhettek a plakátokról, a helyi városi televízióból is. Küldője az 1997. november 1 óta, 4 fővel, Seeberger Netta vezetésével működő Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat. Valamennyien fiatalok, közelebb a húsz, mint a harmincas évekhez. Fiatalos lendülettel, sok-sok ötlettel rendezték meg az ünnepséget Elek város gyermekeinek.

Természetesen mindenhez pénz kell manapság (is), így ehhez szintűgy. Kun Krisztinától megtudtuk, hogy erre bizony nem volt, így hát vállalkozókat, magánszemélyeket kerestek meg, kérve ötletük megvalósításához a támogatásukat. S mint már olyan sokszor, most is meghallgatásra talált kérő szavuk. A szép és jó cél érdekében adakoztak: Drágos József, Mészáros János, Barna Gergely, Kun István, Szabó Pál, Schneider László vállalkozók, id. Seeberger Jánosné, Merx Csaba magánszemélyek, a Hungarotel Rt. Békéscsabáról, a Drávill Kft., az Eleki Idősek Klubja, az Eleki Mezőgazdasági és Ipari Középiskola és az Elektroház, valamint a Baráth és Társa Bt. Az így összegyűlt pénzből a Békés Megye Képviselő-testülete Megyei Művelődési Központja és Kézműves Szakiskolája hallgatóit fel lehetett kérni agyagozás, téztafűzés, tasakhajtogatás, karácsonyfadísz készítés és egyebek fortélyainak megtanítására, a Bibuci Együttes meghívására, a mindenki karácsonyfája felállítására. Forró tea, pogácsa és sokféle édes sütemény is került az asztalokra, s a szíves kínálásra a gyerekek örömmel kortyolgatták a finom teát - hisz így együtt, még az is jobban esik az embernek!...

S a többi? A többi a Szolgálat 4 fiataljának saját ötletének, tenniakarásának, szorgalmának, fáradhatatlan lelkesedésének az eredménye. Kérdésünkre, - hogy kötelező-e a kis csoportnak ilyen vagy ehhez hasonló rendezvényeket szerveznie, elmondták, hogy nem, egyáltalán nem az. “Csak úgy” megcsinálják örömeire a sokszáz kisgyermeknek. A gyermekek vidámságát, vidám “dárídóját” látva azt gondolom, hogy megérte nekik a fáradozás.

És még annyit: szerintem a 4 fiatal lelkében valahol a hivatástudat érzése bontakozik. Nekik és támogatóiknak is köszönet jár érte.

Topa Sándorné

Az Eleket említő első oklevélről

Elek nevével egy 1232-ben kiadott oklevélben találkozhatunk legkorábban. Ez a diploma (oklevél) nem elsősorban lakóhelyünkkel foglalkozik, de számunkra ennek ellenére is becses írásos emlék, mert ez alapján állíthatjuk, Elek már a XIII. század első felében is létező település volt. (Csak viszonyításként Gyulát 1214-ben, Békéscsabát pedig 1299-ben említik először.)

1232-ben II. András (1205-1235) magyar király 16 oklevelet adott ki (ennyiről tudunk), többek között az Eleket említőt is. (Most első alkalommal szeretnénk teljes egészében bemutatni - Lotz Antal magyar fordításában - ezt az oklevelet.) Nézzük a szerkezetét.

A bevezetés címfelsorolással kezdődik, ami alázatosságot is jelent (most a latin eredeti mellett magyarul is közöljük): ANDREAS DEI GRACIA REX HUNGARIAE (András, Isten kegyelméből magyar király), majd üdvözléssel folytatódik (UNIVERSIS CHRISTI FIDELIBUS... minden keresztény hívőnek üdvöt és minden jót kíván,...).

A tárgyalás első részéből megtudhatjuk, miért adták ki az oklevelet, majd a birtok részletes leírásával folytatódik. Néhány részlet: UNIVERSORUM TAM MODERNORUM QUAM PRETERITORUM NOTICIE TENORE... (valamennyi mostani és régebbi jelenlévőnek hivatalos minőségében kinyilvánítjuk akaratomkat azon örökség vitájában, amely,...). Az Eleket említő rész: ITEM PRIMA META TERRE CRACO; AB ORIENTE TENET METAM CUM TERRA ELEC; (Következik a krakói határ. - Ez keletről Elek földjén kezdődik,...). A tárgyalás a záradékkal ér véget: UT AUTEM HEC A NOBIS FACTA RESTITUCIO NULLIS UNQUAM TEMPORIBUS VALEAT RETRACTARI,... (Hogy pedig ezen királyi helyreigazításunkat idővel sohase merészelje senki visszavonni,...).

A befejezés részben a záradékhoz kötődik: ..., AD ARGUMENTUM MAIORIS CAUTELE,... (..., a

nagyobb hitelesség kedvéért kiállítjuk ezen levelet...). Végül a dátum következik: DATUM ANNO GRACIE M CC XXX II. REGNI AUTEM NOSTRI ANNO XX NONO. (Kelt a megváltás 1232 - uralkodásunk 20. évében.) - Valójában uralkodásának 27. évében.

A magyar oklevéltan kiváló képviselője Szentpétery Imre (1878-1950), szerkesztésében 1927-ben megjelent Az Árpád-házi királyok okleveleinek kritikai jegyzéke szerint az oklevél eredetije a Kisfaludy család levéltárában található. (Ezt ma a Magyar Országos Levéltár őrzi, de több kiadása is van. A fordítás a Haan Lajos-féle közlés alapján készült.

Reméljük az olvasóknak ezek után II. Andrásról nem csak Gertrudis 1213-as meggyilkolása és az 1222-es Aranybulla jut eszébe, hanem Elek is.

Rapajkó Tibor

Évkezdő német ülés

1999. január 12-én Reisz György elnöklétével megtartotta ez évben az első ülését az eleki Német Kisebbségi Önkormányzat. A témák között szerepelt az önkormányzat székházának gázfűtéssel való ellátása, svábbálra való felkészülés, a németországi kapcsolattartás, egy alapítvány esetleges támogatása, illetve más "kisebb" kérdés is.

A székházban a napokban kezdődik a gáz bevezetése, illetve a fűtési rendszer kiépítése, ennek a felelőse Niedermayer Ernő lett. Az idei svábbál megrendezése előtt több probléma is felmerült. Mint ahogy Nádor Mária is beszámolt, eddig viszonylag kevesen jelentkeztek. Ez azzal is magyarázható, hogy most elég korán, január 16-án kerül megrendezésre a bál, de a Gódi-zenekarral már korábban megbeszélték az időpontot. (Korábban azt sem lehetett tudni, hogy az új Országos Német Önkormányzatot január 17-én Budapesten kell megválasztani!) Az idei bálon nem lesz énekes blokk, de a kis- és nagycsoport táncsal fog fellépni, kb. 8 pár vállalta a nyitótáncot.

Reisz György, az önkormányzat elnöke elmondta, hogy szeretnének felvenni kapcsolatot más németországi önkormányzatokkal is. Erről az eleki városi önkormányzatot is értesítik. Szólt arról is, tervezik egy 12-14 évesekből álló fűvőzenekar létrehozását. (Ehhez egy tanár szerződtetése fontos lenne.) Szó esett arról is, hogy a székházban belül szükséges lenne két szobát "összenyitni", így pl. a táncsoport is könnyebben tudna próbálni. Jó volna, ha lenne állandó gondnok is, de erről még nem tudtak dönteni.

A jelenlévők hallhattak még beszámolót a nem régen Buda- pesten rendezett Német Gáláról.

Végül, de nem utolsósorban arról is kell szólnunk, hogy Singer Éva óvodavezető kérte egy általuk létrehozandó alapítvány számára az önkormányzat támogatását. (Erre a későbbiekben fogunk visszatérni.)

Ülés legfeljebb egy hónap múlva...

Rapajkó Tibor

Hírek a Román Kisebbségi Önkormányzat életéből

A Román Kisebbségi Önkormányzat 1998. október 30-án tartotta alakuló ülését, mely ünnepélyes keretek között zajlott le.

A megválasztott önkormányzati képviselők letették az esküt, majd dr. Szelecsán János programadó beszédében a kisebbségi önkormányzat előtt álló feladatokról szólt - kiemelve - az eleki románok egységes szemléletének formálása érdekében tehető legfontosabb, legcélravezetőbb tevékenységet, hiszen mindenki által tudott, hogy bizonyos kérdésekben az eleki románság megosztott.

Az előttük álló feladatok megoldásában csak összefogással, egységes szemlélettel, közös akarattal lehet eredményeket elérni.

Az 1998. december 21-én megtartott ülésen a következő napirendek szerepeltek: 1. Szabó Péter eskütétele, 2. Az SZMSZ módosítása, 3. Bejelentések.

Az ülésen mindenki nyilatkozott, hogy a tiszteltdíjra igényt tart-e.

Grósz Péterné, igazgatónő kérte, hogy támogassák az iskolát egy minimális összeggel.

Az ülés határozott a tiszteltdíjak mértékéről.

Az Orosházi Határőrség levélben kereste meg az érdekelteket, hogy igénylik-e a kis határnyitást. Igény van, de a költségeket ki fogja állni - kérdezték, hiszen nincs lehetőségük támogatásra.

A kisebbségi önkormányzat a normatív támogatáson felül 100.000.- Ft támogatást kér a települési önkormányzattól - sok-sok indokot felsorakoztatva, többek között azt, hogy a hiányos elszámolás miatt 2 évig nem pályázhatnak.

Az ülésen szóba került a román bál megrendezésének ideje, különféle szervezési problémák, s a régi emléktárgyak, díjak átadásának problémája.

A következő ülésre 1999. január 18-án kerül sor, ahol az éves munkaterv elkészítése, az 1999-es év költségvetésének megvitatására és elfogadására kerül sor.

Az 1999. évi költségvetésnél bevételi forrásnak számít:- A központi költségvetésből kapott állami hozzájárulás,- A helyi önkormányzattól kapott önkormányzati támogatás,- Más szervektől kapott támogatás. Előreláthatóan a költségvetés csak takarékos, előre tervezett kiadások esetén lesz teljesíthető.

A munkatervben kiemelt szerepet kap : - Az egyház és az önkormányzat kapcsolatának elemzése;

- A Román Tannyelvű Általános Iskola helyzetének, pedagógiai programjának, a kisebbség felé kisugárzott hatásának elemzése. (Beiskolázás, az oktatásban elért eredmények értékelése stb.);

- Az eleki románok szemléletének változása, egységük megteremtése érdekében javasolt tervek, intézkedések megteremtése, tervezése.

Március hónapban tervezik a román bál értékelését - mely jó alapot nyújthat, az elkövetkezendő év feladatainak, programjainak meghatározásakor.

Lantos Mihályné

Elek Város Önkormányzata Képviselő-testülete 16/1998. (XII. 14) KT. sz. rendelete A helyi iparüzési adóról Az 1991. évi XXIV. törvénnyel, az 1992. évi LXXVI. törvénnyel, valamint az 1995. évi XCVIII. törvénnyel módosított 1990. évi C. törvény 1. §-ában kapott felhatalmazás alapján az önkormányzat a következő rendeletet alkotja.

1. § Az adó bevezetése

Elek Város önkormányzata illetékességi területén bevezeti a helyi iparüzési adót.

2. § Adókötelezettség, az adó alanya

(1) Adóköteles az önkormányzat illetékességi területén végzett vállalkozási tevékenység (továbbiakban: iparüzési tevékenység).

(2) Az adókötelezettséget nem befolyásolja az, hogy az adóalany az adóköteles tevékenységet a székhelyén, vagy a telephelyén (részlegében) vagy azon kívül végzi.

(3) Adóköteles iparüzési tevékenység a vállalkozó e minőségében végzett nyereség, illetve jövedelemszerzésre irányuló tevékenysége. A vállalkozó fogalmát e rendelet 8. §-a adja meg.

3. § Adómentességek

(1) Adómentes a társadalmi szervezet, az egyház, az alapítvány, a közszolgáltató szervezet, a köztisztviselő, a közhasznú társaság, az önkéntes kölcsönös biztosító pénztár és a költségvetési szerv abban az évben, amelyet előző naptári évben folytatott vállalkozási tevékenységből származó jövedelme (nyeresége) után társaságiadó-fizetési kötelezettsége, illetve - költségvetési szerv esetében - eredménye után a központi költségvetésébe befizetési kötelezettsége nem keletkezett. E feltétel meglétéről az adóalany írásban köteles nyilatkozni az adóhatóságnak.

(2) Adómentesek a rendelet 9. §. (3) bekezdés a.), b.), c.), d.) pontjában foglalt vállalkozók, kivéve a 4/1997. (I.22.) Korm. rendelet 1. sz. mellékletében 211-215 sorszám alatt felsorolt üzletkörök, amennyiben szeszes ital kimérést is folytatnak.

(3) Az adóalanyt - az általános szabályok szerint - a mentesség idejére is adóbevallás-adási kötelezettség terheli, melynek elmulasztása esetén mulasztási bírságot kell megállapítani.

(4) Ha a vállalkozó a tevékenységet az adómentesség ideje alatt szünteti meg, adóját az adómentes időszakra visszamenőleg kell megállapítani. a vállalkozó a megszűnést követő 15 napon belül adóbevallást köteles adni a mentesség ideje alatt elért bevételéről.

4. § Az adókötelezettség keletkezése és megszűnése

(1) Az adókötelezettség az iparüzési tevékenység megkezdésének napjával keletkezik és a tevékenység megszüntetésének napjával szűnik meg.

(2) Az önkormányzat illetékességi területén ideiglenes (alkalmi) jelleggel végzett iparüzési tevékenység esetén a tevékenység végzésének törvényben meghatározott időtartama az irányadó az adókötelezettség időbeli terjedelmére.

5. § Az adó alapja

(1) Az adó alapja az értékesített termék, illetőleg végzett szolgáltatás nettó árbevétele, csökkentve az eladott áruk beszerzési értékével és az alvállalkozói teljesítések értékével.

(2) Ha a vállalkozó az iparüzési tevékenységét több önkormányzat illetékességi területén végzi és az adó

alapja az egyes illetékességi területeken elkülönítetten nem áll rendelkezésre, akkor azt – a tevékenység sajátosságaira leginkább jellemzően – a vállalkozónak (vállalkozásnak) kell megosztania a mellékletben meghatározottak szerint.

(3) A 4. § (2) bekezdésében meghatározott esetben az adó alapja a tevékenység végzésének tényleges időtartama alatt elért nettó árbevétel.

6. § Az adó mértéke

Az adó évi mértéke: 12 ezrelék

7. § Az adóelőleg megállapítása és az adó megfizetése

(1) Az adózó adófizetési kötelezettségének teljesítése érdekében adóelőleget köteles fizetni.

(2) Ha az önkormányzat év közben, vagy első alkalommal vezeti be az iparüzési adót, akkor az adó alapja az adóévre bejelentett várható korrigált nettó árbevétel.

(3) Az adóelőleg alapja az adóévet megelőző teljes naptári évben változatlan szervezeti formában működő vállalkozónál a megelőző év adójának megfelelő összege.

(4) Az adóévet megelőző év egy részében működő vállalkozónál az adóelőleg alapja a megelőző év adójának a működés naptári napjai alapján egész évre számított összeg.

(5) A vállalkozónak az adóköteles tevékenysége megkezdésétől számított 15 napon belül az adóévre várható adójáról jelentést kell tennie az adóhatósághoz

(6) Az adózó az adóelőleget fél évi egyenlő részletekben, az adóév március 15-éig, illetve szeptember 15-éig fizetheti be.

(7) Az adózó az adózás rendjéről szóló törvényben meghatározó időpontig - május 31-ig - adóbevallást kötelesek adni az előző évben elért nettó árbevételükről. Az adóhatóság a fizetendő adóelőleg mértékét az éves adóbevallás, illetőleg a várható adó bejelentése alapján fizetési meghagyásban közli.

(8) Az önkormányzat illetékességi területén ideiglenes (alkalmi) jelleggel végzett iparüzési tevékenység után az iparüzési adót a tevékenység megkezdésének napján kell befizetni Elek Város Polgármesteri Hivatalába.

8. § Adómérséklés, fizetési halasztás

(1) Az adóhatóság az adóalany kérelmére, átmeneti gazdasági nehézsége, betegsége, igazolt fizetési képtelensége esetén a fennálló vagy esedékes iparüzési adó tartozására legfeljebb 12 havi időtartamra – feltételek fennállása esetén meghosszabbítható – részletfizetési vagy késedelmi pótlékmentes részletfizetési kedvezményt engedélyezhet, illetve csőd vagy egyezségi tárgyaláson a késedelmi pótlékot elengedheti.

(2) Mérsékelheti, vagy elengedheti – kérelemre – az adótartozást az adóhatóság, ha az adó megfizetése az adóalany működési vagy létfeltételeit veszélyeztetné, ha az adó megállapítása alapjához kapcsolódó gazdasági tevékenység eredménytelensége vagy megszűnése nem az adóalany terhére közvetlenül felróható okból következett be, ilyen lehet: elemi csapás, felszámolás, csőd, gazdasági ellehetetlenülés.

(3) A (2) bekezdés szerinti eljárás esetén be kell csatolni a bizonyító iratokat, illetőleg magánszemély adóalany esetén környezettanulmányt kell készíteni.

(4) Az adóhatóság törli a 100 Ft-ot meg nem haladó adótartozást, ha a tartozás nyilvántartása, a behajtás érdekében szükséges intézkedés megtétele a tartozással arányban nem álló költségeket eredményezne.

Az így törölt tételekről külön nyilvántartást kell vezetni.

9. § Értelmező rendelkezések

E rendelet alkalmazásában:

(1) Az önkormányzat illetékességi területe: bel- és külterületet magába foglaló térség, amelyre az önkormányzat hatásköre kiterjed.

(2) Nettó árbevétel:

a) A számviteli törvényben meghatározott értékesítés nettó árbevétele, továbbá a kapott kamatok és kamatjellegű bevételek együttes összege, a b)–i) pontokban foglalt eltérésekkel.

b) A pénzüintézeteknél a kapott kamatok és kamatjellegű bevételek, valamint a fizetett kamatok és kamatjellegű kifizetések különbözetének, továbbá az egyéb pénzüintézeti tevékenység bevételeinek és a nem pénzüintézeti tevékenység nettó árbevételének együttes összege.

c) A biztosítóknál: a biztosítástechnikai bevételek összege, csökkentve a kárfizetés (károk és szolgáltatások) összegével, a viszontbiztosítónak átadott díjjal és a biztosítástechnikai tartalékok növelésére történt ráfordítással, valamint a biztosítástechnikai bevételekhez átvett kamatbevételekkel és növelve a nem biztosítási tevékenység bevételeivel, továbbá a kapott kamatokkal és kamatjellegű bevételekkel.

d) A költségvetési szerveknél: a vállalkozási tevékenységgel kapcsolatos pénzforgalmi bevétel.

e) Az értékpapír-forgalmazó társaságnál: az értékpapír-forgalmazás bevétele, növelve a kapott kamatok és kamatjellegű bevételek összegével.

f) Az egyházi jogi személynél, valamint az egyház által alapított intézménynél: a könyvvizetési kötelezettségtől függően a vállalkozási tevékenységből származó a) pont alatti nettó árbevétel, vagy pénzforgalmi bevétel.

g) Az 1–2. pontokban nem említett, egyéb (lakásszövetkezet, társasház, alapítvány, társadalmi szervezet, ügyvédi iroda stb.) – könyvvizetési kötelezettségtől függően – a vállalkozási tevékenységből származó az a) pont alatti nettó árbevétel vagy pénzforgalmi bevétel.

h) A magánszemélyek jövedelemadójáról szóló törvény hatálya alá tartozó vállalkozók esetében a tevékenységükkel (termékeladás, szolgáltatás) összefüggésben kapott általános forgalmi adó nélküli készpénz, jóváírás, természetben kapott juttatás, vagy bármilyen vagyoni érték, növelve az árkiegészítéssel és csökkentve a fogyasztási adóval.

(3) Vállalkozó: a gazdasági tevékenységet saját nevében és kockázatára haszonszerzés céljából, üzletszerűen végző

a) vállalkozói igazolvánnyal rendelkező magánszemély,

b) az egyéni vállalkozásról szóló törvény hatálybalépését megelőző jogszabályok alapján kisiparosnak, magánkereskedőnek minősülő magánszemély, valamint a jogi személy részlegét szerződéses rendszerben üzemeltető magánszemély,

c) mezőgazdasági termelést és az ahhoz kapcsolódó szolgáltatást végző magánszemély,

d) az egyes tevékenységek gyakorlásáról szóló jogszabályok alapján vállalkozói igazolványhoz nem kötött tevékenységet folytató magánszemély,

e) jogi személy,

f) egyéb szervezet.

(4) Ideiglenes (alkalmi) tevékenység: az önkormányzat illetékességi területén a vállalkozó által a székhelyén, illetve állandóra létesített telephelyén kívül, nem rendszeresen, az alkalomtól függően, eseti jelleggel végzett tevékenység, ide nem értve az időnyjellegű tevékenységet, a fogyasztási szolgáltatásokat és a fuvarozást.

Az építőipari, valamint a nyomvonalas létesítményen végzett kivitelezési és fenntartási munkák, továbbá az ezekkel kapcsolatos szerelési, szervezési, lebonyolító, szaktanácsadó, illetve felügyeleti tevékenység abban az esetben ideiglenes, ha az időtartam folyamatosan vagy egy adóéven belül megszakításokkal legfeljebb 3 hónap, ezt meghaladó esetben a tevékenység állandó telephelyről végzett tevékenységnek minősül.

10. § Záró rendelkezések

(1) Ezen helyi iparüzési adóra vonatkozó rendelettel nem szabályozott minden kérdésben a helyi adókról szóló többször módosított 1990. évi C. törvény, és az adózás rendjéről szóló módosított 1990. évi XCI. törvény, valamint a helyi adókat érintő hatályos törvények rendelkezéseit kell alkalmazni.

(2) Ez a rendelet 1999. január 1. napján lép hatályba. A rendelet kihirdetéséről a jegyző gondoskodik.

Varga Ferenc jegyző s.k., Kecskeméti János polgármester s.k.,

Újévtől szilveszterig (II. rész). Január

Január 1., Újév:

A Gergely-féle naptárreform /1582/ óta január 1-je az újév kezdőnapja. Az egyházi év ma is advent első napjával kezdődik. Hazánkban a középkorban még karácsony volt az év kezdőnapja. Az újév napja sok jóslásra is alkalmat adott, így például a nap szerencséjével és történéseivel az egész év sikereit biztosítani lehetett. Sokak előtt ismert a korai felkelés, a friss vízben való mosdás, ezzel megvalósulhatott egész évi frissességünk, jó egészségünk. Ugyancsak ma is szeretnénk, hogy az első újévi jókívánság-tevő férfi legyen, mert csak az hoz szerencsét. Ma is élő hiedelem, hogy az első nap eseményei egész évben megismétlődhetnek: ha hangulatunk jó, egész évben vidámak leszünk, de az ellenkezője is érvényes. A jólétet, a gazdagságot, szerencsét az étkezéssel is igyekeztek elősegíteni: disznóhúst ettek, lencsét, mákot, diót fogyasztottak.

Január 6., Vízkereszt:

Háromkirályok napjának is nevezzük. A katolikusoknál ekkor került sor a víz- és házszentelésre. A pap ministránsokkal, esetleg a kántorral vagy más egyházfival jártak végig az utcákon, megáldották a házakat és a benne lakókat. A megszentelt krétával az ajtóra felírták az évszámot és a háromkirályok nevének

kezdőbetűit: GMB /Gáspár, Menyhért, Boldizsár/.A hit szerint ez megvédi a ház lakóit a boszorkányok rontása ellen és a villámcsapásoktól.Sokféle jártak legények háromkirálynak öltözve,néha lányok is, csillaggal, kedves énekükkel:

“Háromkirályok napjátOrszágunknak egy istápjátDicsérjük énekkel,Vigadozó versekkel,Szép jel, szép napunk támad.”

A hit szerint Jézus ezen a napon keresztelkedett meg a Jordán vizében. Január 6-a egyben a karácsonyi ünnepkör utolsó napja, és kezdetét veszi a farsang időszaka.

Január 17., Remete Szent Antal napja:

Vélhetően i.sz. 250 körül született Remete Szent Antal, akit már a középkorban a háziállatok, köztük a sertés védőszentjeként tiszteltek. Ezen a napon az orbáncot, a “Szent Antal tüzének” nevezett bőrbetegséget próbálták gyógyítani ráolvasással.

Január 18., Piroska napja:

Időjárás-jósló nap:

“Ha Piroska napján fagy,Negyven napig el nem hagy.”

Január 22., Vince napja:

“Ha szépen fénylik VinceMegtelik borral a pince”

- mondogatták a szőlősgazdák. Ugyancsak a szőlőtermesztők igyekeztek megtudni a várható termést úgy, hogy úgynevezett vincevesszőt állítottak vízbe, s megfigyelték, hogy az mennyire hajt ki. A Vince név valószínűleg latin eredetű, jelentése bor /vinum/.

Január 26., Pál napja:

Pál napja szintén időjárás- és terményjósló nap. Régen az eleki gazdák ilyenkor mérték fel a szemestakarmányok, széna, szalma, kóró mennyiségét, ugyanis a télire szánt mennyiség felének meg kellett lennie, csakis akkor lesz elegendő az újig. Nem sokféle ismert a pálpogácsa készítése, mellyel a halálra jósoltak.Tollaspogácsát készítettek minden családtagnak, s akinek a pogácsáján a toll megperzselődött sütés közben, - úgy vélték,- hamarosan meghal. Valószínűleg nem túl sok helyen vált rendszeres gyakorlattá, hiszen elképzelhető annak az embernek a lelkiállapota egész éven át, aki így járt a tollaspogácsájával.

Topa Sándorné

II. Endre adománylevele a fehérvári, csanádi, aradi, zarándi várakhoz tartozó azon földekről, amelyet Béla trónörökös elvett Miklós bárótól, és most annak visszaadja 1232-ben

András, Isten kegyelméből Magyarország királya, minden keresztény hívőnek üdvöt és minden jót kíván, akik e jelen oldalakat olvasni fogják!

Valamennyi mostani, vagy régebbi jelenlévőnek hivatalos minőségében is kinyilvánítjuk akaratomat azon örökség vitájában, amelynél kedvelt elsőszülött fiunk, Béla király, Fehérvár, Csanád, Arad és Zaránd várakhoz tartozó egyes földeket, amelyeket azon váraktól kedvelt és hűséges Miklós bárónktól, Ugrin testvérétől elvett.

Mi ezeket sokszoros szolgálataikért adtuk, amiket nekünk mind az országban, mind azon kívül hűségesen és kitartóan felmutatott. Nem kívánjuk, hogy Ő a mi jóindulatunkat nélkülözze, ezért úgy öneki, mind örököseinek és azok utódainak örökjogon visszaállítjuk - az előbb felsorolt földek birtokjogába. E fentemlített földterületek birtokába kirendeltük hű emberünket, Albertfalvi Miklóst, hogy törvényesen vezesse be.

Első határ: Zuld földje. Fehérvártól keletre kezdődik, közös határvonala van Dama földjével. Onnét továbbmenve, határos a lovászok földjével. Továbbhaladva Csák birtokával e rész neve: Medved. Innét a határ kilép Urusey földjéhez, mely a király szakácsaié. Most már nyugatra fordul, s Tymas földjével szomszéd, ahonnét északra és ugyanazon Miklós báró földje mellett menve éri el a vizet, amely Dobosról folyik. Tímár és Zabaka földhatárait a megkülönböztetés céljára leírni nem tudtuk, mivel ott a kereszteslovagokkal és egyéb népekkel mindenfelől közösen bírják a határt. Kiki saját részét úgy kapja kiadagolva, ahogy a mi időnkben tartoztak az említett várhoz. A már mondott földek további részét átengedtük;- ugyanazon “Maradék”-ot, sőt Boyamen földjét is, amelyből Gergely bárónak, Vazul fiának átadtunk. Az említett Miklós bárónak ezt engedjük birtokol. E föld mindenirányból határos a keresztesvitézekkel, kivéve azt a földrészt, amelyet Mózes báró megvásárolt.

A Bisseus-ok határáról. Csanád várnál kezdődik, keletről, határos Seryán földjével, onnan Pótkerek (=Pathkerék) birtokkal, majd a Lőrinci (Laurency) család földjével, továbbá Degur földjével. Onnan továbbmenve eléri ugyanazon báró földjét, akinek Pon a neve. Onnét a határ Surányhoz fordul.

Pony földjének pedig első határvonala kelet felől Degur, majd tovább Jara, onnan közös határa van a Rahoncza-egyház népeivel. Tudniillik: Széplak, Szut, és Suránnal.

Következik Teluky leírása. Azon báró földjénél indul a határ, akinek neve Szelev (=Csödör?). Ettől délre fordulva, az előbb említett vár jobbágyaival határos. Majd továbbhaladva, Márkis földjével közös a határ, akitől továbbmenve, Bev báró földjével. Ezután az udvarnokok földterületével, majd megérkezik Tímár földjéhez, s onnét a kiindulópont Szelev földjéhez.

Bev határai a következők: Kiindul keletről Lába földjével közös, továbbhaladva határos a Kouth nevű udvarnoki illetménnyel. Majd érintve az említett báró majorját, Sebő prépost népeinek földjéhez érkezik, s onnét a várjobbágyokéhoz. Ennek neve Beő. Ott közös szállásbirtokuk van amazokkal, majd visszatér az elinduláshoz.

A már említett Lába határai: Keletről határos Szuzával, majd Teka földjével, (melynek neve szintén Lába). Ezután Beő földje mellett vonul el a határ, Északra fordul, és visszaérkezik Szuzához.

Anaszkehund földjének határai pedig: Arad várától számítva előbb a várjobbágyok földjével közös, ezt Asszonysziondnak is hívják. Utána Babos Péter birtokát megkerüli nyugatig. Onnan északra hajlik Posorrog földjéig. Onnan a határ elválik és visszafordul keletnek, Osbyz földjéhez, ennek Szór a neve. Továbbmenve, visszaérkezik a várjobbágyok földjéhez, és pedig Cyzarnál.

Zerket, zarándvármegyei birtok leírása. - Kezdődik keletről a Körösnél. Vozián földjével határos. Ott délre fordul, gúlakövekből határjel mutatja onnan Bata földje felé. Egy kisebb hegy mellett húzódik, amit a nép halomnak nevez, - innét Bug földjéig húzódik. Itt tőle nyugatra fekszik Izsák földje, északra Mihályé. A határvonal itt metszi a Köröst. Szolfuka fölött Lusukevrőhöz ér. Ezután Ulma birtokkal határos, Szep földjén át ér Zunnáig. Onnan a birtokhatár már a Körös folyó középvonala. Majd abból kilépve Iciafukarnál Lehudfokhoz érkezik, majd Csebafokához. Ezek után ér a Keuroshoz (Körös?). Majd ludyleuscekhez és onnan a Perafokához. Továbbhalad az "aranyhegyhez" s elvonulva a temető előtt ér a kiindulópontához. Még ezen birtokokon található a halászok hat tábora, amiket a váradi püspöknek átadtunk. E halászoknak külön birtokuk nincsen. Még annyi sem, hogy házat és kertet tudjanak elfoglalni.

Következik a krakói határ. Ez keletről Elek földjén kezdődik, onnan megy Csomudhoz, amelyet szintén Karakónak hívnak. Sőt Ynok földjén - ez a harmadik Karakó. Folytatódik nyugatra Resugu földjénél, majd a királyi ácsok Keselyű nevű birtokához érkezik, onnét Koján földjéhez. Itt visszafordul a kiindulóhelyhez.

Végül Alba (Fehérvár) területéről. - Ez keleten Kendkútnál kezdődik, onnan Opos földjéhez megy, s Kupa püspök földje mellett is elvonul. Boy, Dingonog, és Riva határait érinti. Resuga földje mellett érkezik vissza az első lépéshez.

Hogy pedig ezen királyi helyreigazításunkat idővel sohase merészelje senki visszavonni, vagy érvényteleníteni, hanem mindig is ép és rendületlen maradjon, a nagyobb hitelesség kedvéért kiállítjuk ezen levelet kétszeres pecsétünknek bizonyítványával mindörökre megerősítve.

Kelt a Megváltás 1232. - uralkodásunk 20. évében.

Fordította: dr. Lotz Antal, teológiai tanár (Szeged)

Közreadja: Rapajkó Tibor

Hírek a Mezőgazdasági és Ipari Középiskolából

Megkezdődtek, s lassan véget is érnek a különböző szakmák szaktárgyi versenyei. Eldől, kik képviselik iskolánkat az országos versenyen általános állattenyésztő, lótenyésztő, nőiruhakészítő és szakács szakmákban.

Az első félév értékelő értekezletét január 29-én tartjuk, a tanulók és szülei február 5-ig kapnak értesítést az elért eredményekről.

A szalagavató ünnepség 1999. február 26-án délután 14 órakor a művelődési házban kerül megrendezésre.

Lantos Mihályné

Ha farsang, akkor bál!

Ebben az évben igen rövidre sikeredik a farsang időszaka, hiszen április 4-én már a húsvétot ünnepeljük. Így a hagyományos nemzetiségi bálak is hamarabb kerülnek megrendezésre.

Elsőként január 16-án, szombaton a sváb bállal vette kezdetét a báli szezon. Sokszáz meghívó, plakátok, a

helyi városi televízió és a megyei sajtó is hírül adta a rendezvényt annak szándékával, hogy lehetőleg mindenki értesüljön róla. A meghívottak sorából természetesen nem maradhattak ki a megye más településein élő német kisebbségek sem, akik közül a mezőberényiek és gyulaiak szép számmal képviseltették magukat. Örömmükre szolgált, hogy néhányan Németországból is vendégeink voltak.

Csupán néhány szék maradt üresen, közel 250-en vettek részt a bálon.

A hagyományoknak megfelelően a német gyermek- és ifjúsági /Edelnachtigal/ táncegyüttesek műsora nyitotta meg a rendezvényt. A jelenlévők lelkes tapssal honorálták, de ugyanolyan szeretettel fogadták Niedermayer Attila harmónikaszólját is. A nyitótáncban a németség fiatalja-öregje részt vett, ezzel is táncba invitálva a közönséget. A talp alá valót a Gódi zenekar szolgáltatta. Dicséretükre legyen mondva, hogy kitűnő muzsikájukkal remek hangulatot teremtettek. Hajnali 4 óráig fáradhatatlanul zenéltek, s az egyik kezemen meg tudnám számolni, hogy az este 8 órától kezdődött táncban hányszor tartottak - igen rövid - szünetet.

Egyszóval; nagyszerű, igen hangulatos bálnak lehettek részesei mindazok, akik eljöttek. Természetesen vonzó volt a sok, szép és értékes tombola is, melyeket a helyi boltok, vállalkozók, magánszemélyek ajánlottak fel. Kérjük, fogadják hálás köszönetünket: Nádor Mária, Sellő Cukrászda, Wittmann György, Botás László, Nagyné Nádor Gabriella, Reisz György, EVI Kft., Szabó Pálné, Gulyás Mária /Kínai bolt/, Eleki Németek Egyesületet, Mészáros Jánosné /Kétegyházi út/, Idősek Otthona, Lázár Györgyné, Rőfös bolt, Szkaliczki Jánosné, TIME Bt., Jutka presszó, Kocsis Józsefné, Nánási Mihály /Gazdabolt/, Pataki Kávéház, Püspöki Jánosné, Baby-Bella, Mucsi László, ifj. Strifler Józsefné, II-es sz. Óvoda, Szilbereisz Józsefné, Brindás György.

Bízunk abban, hogy a február 6-án, ugyancsak a művelődési házban megrendezésre kerülő hagyományos román batusz bálról hasonlóképpen számolhatunk be, melyre szeretettel hív és vár mindenkit a rendezőség.

Topa Sándorné

Érthetlenségben a szervezetünk

Sok-sok évszázadon, évezreden keresztül az emberi szervezet hozzászokott egy sajátos életformához, életvitelhez. Ez pedig abból állt, hogy az élelemszerzés, meg egyéb foglalataskodáskor rengeteget kellett lótni-futni, a táplálkozás viszont igencsak szegényes volt, legalábbis a mai szemlélethez viszonyítva.

Még a XX. század elején is, részbeni módosítással, a régmúlt tükröződött az ember életében. Összülünk, tisztelet a kivételnek, is igencsak megküzdöttek a mindennapiért. Nem volt ritkaság, hogy a munkahelyig közel tíz kilométert kellett gyalogolni, majd következett a munka végeztével, hazafelé újabb tíz kilométeres gyaloglás. Az élelmezésük pedig, nem győzöm ismételni, igencsak szegényes volt. Tehát még őseink is elég sportos életmódot folytattak, persze ők nem foglalkoztak ezzel, csak végezték azt amit végezniük kellett. Azt talán mondanunk sem kell, hogy lényegesen egészségesebbek voltak, mint a mai kor embere. Igaz, akkor is meg-megbetegedtek, de mégsem kerülgette őket annyi nyavalya mint manapság.

A helyzet lényegében a második világháború befejezését követően változott meg. A technika hatalmas vívmányai nagyon sokat segítettek az embernek, de ártottak is. Már nem kell naponta tíz kilométert gyalogolni a munkahelyig. A táplálkozás szokásai is megváltoztak, az élelmiszerek jobb minőségűek lettek, meg nagyobbakat is lehet harapni. A szervezet pedig "értetlenkedett" e változás előtt, tehetlenségében nem tudott mást tenni, mint hízni.

Természetesen nem sírjuk vissza a múltat, de azért nem ártana segítenünk a kínlódó szervezetünknek. Mondjuk azzal, hogy többet mozgunk. Tíz kilométereket sétálunk...

B.N.

Romániai tájakon

Minket, alföldi embereket nem nagyon kényeztet el a táj változatossága. A síkságnak is megvannak a szépségei, de ha egy kis dombot akarunk látni Magyarországon majd 200 kilométert kell utaznunk. Érdemesebb e rövidebb útra Romániába indulnunk. Télen hamarabb alkalmas az idő sportolásra és a hó - igaz csak foltokban - sokszor május végéig megmarad.

Amit a leghamarabb elérhetünk, azok a Zarándi hegyek. Kisjenő után elfordulunk balra és Pankota, Világos után már nagyon szép dombsággal találkozunk. Az út észak-dél irányba visz Lippáig, mellette baloldalt végig szőlőtermő vidékek vannak. Igaz kicsit elhanyagoltak, de gondolom ott is olyan felvásárlási árak vannak, hogy nem érdemes dolgozni vele. Útközben megállhatunk Világoson. A falu melletti hegyen várrom található, és itt a volt Bohus kastélyban írta alá Görgey a kapitulációt. Végig a dombok mellett haladva beérünk Lippára. MOL benzinkút is található a városban, ezt érdemes kihasználni a kevesebb adótartalmú benzin tankolásával. Nagyon szép a lippai ortodox templom és a főutcán az egykori török bazársor árkádos épülete. A város melletti fürdő sajnos tönkrement, a mellette lévő épületeket szanatóriumnak használják. Lippáról nagyon jól látható Solymos várának romja. A török hódoltság alatt volt mikor a koronát is ide menekítették. Egy fél óras séta a hegyen a várromig és onnan nagyon szép a kilátás Lippára és a Maros folyó völgyére. Lippa és Solymos vára között található a máriaradnai templom és kolostor. Augusztus 15-én, Mária napkor szoktak búcsút tartani rengeteg magyar résztvevővel. Régi búcsújáró hely, volt mikor Elekről is szerveztek buszt a búcsúra.

A következő hely szintén a hegyek között Menyháza. Kisjenőtől Ineu (Borosjenő) és testvérvárosunk Sebis (Borossebes) után Dezna érintésével jutunk Menyházára. Nagyon régi fürdőhely, de sajnos a gyógyfürdő részét az 1989-es forradalom után szétverték, széthordták. A felújítása horribilis pénz igényelne, bár az épületet - a gyógyászat felújítása nélkül - rendbe lehetne hozni. Van egy szabadtéri strandja párját ritkító környezetben, szép hegyekkel körülvéve. Két nagyobb szálloda, motelek és kemping is található Menyházán. A kempingben szobánként 3-4 ágyas elhelyezést találhatunk és befizethetünk napi háromszori étkezést. Iskolásoknak ajánlom egy napi kirándulásra is szép környezete miatt (telefonszámot tudok adni). Tudok olyan eleki családot, aki minden nyáron Menyházán nyaral ismerős családnál. Érdemes megnézni a márványbányát és a bátrabbak áthághatnak a Béli hegyen Vaskoh felé.

A következő ajánlatom szintén egy jó levegőjű hely, Biharfüred. A legegyszerűbb megközelítés Szalontától jobbra fordulva Belényesig és onnan balra a hegyek között kb. 25 km-re Biharfüred (STINA DE VALE). Alpesi klímájú üdülőhely 1100 méter magasan. Szintén völgyben fekszik, mint Menyháza, de ott egy falu is található, itt viszont csak két szálloda, postahivatal és egy meteorológiai állomás. A kirándulók nyugalalmát csak a gazda nélkül legelő tehének és lovak zavarják. Ha van CSÉB-ük és észak felé haladnak megnézhetik a szép Les-völgyi víztározót és a mellette lévő kempinget. Az út tovább emelkedik, egyik oldalon a sziklák, a másik oldalon a többszáz méter mély víztározó, korlát meg sehol. Mikor végigérünk, megfogadjuk, hogy soha többé nem jövünk ilyen lélekvesztő úton, de a táj szépsége csak visszahívja az embert.

Útközben Remeti és Rév kirándulóhelyek érintésével kijutunk Királyhágóhoz. Az 580 méteres hágóról lenézve tiszta időben több tíz kilométerre ellátni. Innen Nagyvárad kb. 70 km, majd Szalonta, és itthon vagyunk.

Biharfüredről hazajöhetünk Belényes után balra fordulva dr. Petru Groza és Virfule érintésével is. Az út a Béli és Bihari hegyek között kanyarog, csodálatos völgyben. Virfulénál jobbra fordulva Borossebes, Kisjenő érintésével jutunk haza.

A kirándulás örömet sokszor elrontják a határnál tapasztalható állapotok, de reménykedjünk a javulásban.

Jó utat kívánok.

Méry Rudolf

Sztrájk

Valamikor a nyolcvanas évek végén az akkor még egyeduralkodó MTV A Hét című műsorában megszéllőztette az IBUSZ vezérigazgatójének több milliós prémiumát. Az ország elhült, egy-két nagy ember nyilatkozott, hogy ez nem is olyan nagy pénz, mögötte rengeteg munka van és mások is kaptak már ennyit, csak eddig nem tudtunk róla. Mostmár röpködnek a milliók fizetésekben, jutalmakban, végkielégítésekben. Kít érdekel a nyolcmilliós bankelnöki fizetés, a bank tönkrement, a részvényesek elbukták a pénzüket, a jelenlegi felügyelő bizottság már szerény 200.000.- Ft fizetésért végzi a munkáját.

Tocsik Márta 840 milliója megkerült, de a megalakult bizottság a dolog kivizsgálásával több mint egy év alatt gondolom elköltött még legalább ennyit. A tavalyi év első háromnegyedében több mint 10400 gazdasági bűncselekményt regisztráltak a bűnüldöző szervek. Az itt eltüntetett milliók és milliárdok valahol hiányoznak az államkasszából és ezt majd az adófizető polgárok zsebéből szedik ki. Annak a zsebéből, aki az idén megszabott 22.500.- minimálbér körül keres, attól a vasutastól, akinek a papírok szerint 1998-ban 64.000.- Ft átlagfizetése volt, de a többség gondolom ez alatt jár hidegben és melegben a sínek között.

A tavalyi átlagfizetés 68.000.- Ft volt az országban, de az újságolvasók közül nem hiszem, hogy sokan

rendelkeznek ennyi fizetéssel. Azt mondja egy vezető bankszakember, hogy ne sztrájkoljunk és ne kérjünk 20% fizetésemelést, mert ennek inflációgerjesztő hatása van. Könnyű neki a havi több százezres fizetésével jó tanácsokat adni. A miniszterelnök úr szerint 2,5%-os reálbér növekedés a reális, ha azt akarjuk, hogy a következő években is 5-5%-os növekedés legyen. Érdekes, mintha a benzin ára nagyobb százalékban emelkedett volna és ez majd visz magával megint egy csomó dolgot. A vasutasokat is - gondolom - irritálja, amit lát és hall a médiákban a milliók eltűnéséről. Horn Gyula nyilatkozta Frei Tamásnak, hogy a meglévő milliárdos vagyonok nagy része nem tisztességes úton keletkezett. Sok-sok apró dolog és düh összejön, mikor sztrájkra szánják rá magukat az emberek és nem csak egy-két szerepelni akaró szakszervezeti vezető akciója. (Sajnálatos a MÁV Rt. vezérigazgató úr halála, ő akarta talán a legjobban a megegyezést.) Mikorra az újság megjelenik valószínűleg véget ér a sztrájk, remélem jó megegyezéssel, mert itt már nem csak a vitatott öt százalékról van szó.

Méry Rudolf

Tárgyi, erkölcsi segítségnyújtás

A kormány négy évente változhat az országban, a sokakat érintő szegénység, tárgyi, erkölcsi segítséget igénylők népes tábora még hosszú ideig változatlan marad. A társadalmi kór részbeni felszámolásáért a humán szervezetek tehetnek a legtöbbet. Eleken '96 decemberében alakult meg a Karitás. Strifler Ádámnétól a csoport vezetőjét kértük meg a tavalyi év összegzésére. Strifler Ádámné egyebek mellett elmondta, hogy a tagság minden hónapban egy alkalommal tart érdekegyeztető megbeszélést. A két év során egészséges munkakapcsolatot alakítottak ki a helyi Idősek Otthonával, a Vöröskereszt alapszervezettel. A továbbiakban a tagság együttműködésre törekszik a települési önkormányzat szociális bizottságával és a családsegítő csoporttal is. A Karitás nagy hangsúlyt fektet azokra az idős emberekre, akiknek nincs hozzátartozójuk, vagy nagyon távol élnek tőlük. Ezek az emberek végtelen magányukban igénylik, hogy valaki felkeresse őket és elbeszélgessen velük. A tárgyi adományok tekintetében megemlíthető, hogy tavaly nyolcvan egyedül élőnek, illetve rászorulóknak osztottak ki karácsonykor csomagot. 390 fő ruhaneműt kapott, 225 mikulás-, illetve nyuszicsomag talált gazdára. Ezenkívül egyes alkalommal sürgősségi igényrel egy-egy élelmiszercsomagot osztottak. Az Eleki Német Kisebbségi Önkormányzat Németországból kapott ruhanemű adománya is a rendelkezési helyére került. Decemberben 32 zsák ruhaneműt gyűjtöttek az árvízkarosultaknak.

A Karitás tagsága folyamatos képzésen vesz részt, mint például a szociális ápolás-gondozás, szociális gazdálkodás-segélyezés területén.

Az eleki Karitás szerteágazó, emberbaráti tevékenysége az idén is tovább folytatódik.

B.N.

A színek erősítése

A város a három nemzetiségnek, kisebbségnek köszönve eddig is széles, színes táncalettával rendelkezett, amit a tavaly megalakult Lányok, Asszonyok Szociális Egyesületén belül tevékenykedő gyermektánc csoport csak tovább gazdagított.

Ezzel kapcsolatban Gál Lászlótól, a csoport vezetőjétől egyebek mellett megtudtuk, hogy az időközben 27 tagra izmosodott együttes tavaly három rendezvényen kóstolgatta a siker ízét. Az együttes tánclépéssel kombinált gyermekjátékokat mutat be, természetesen a földrajzilag adott dél-régió elemekkel fűszerezve. A lelkes tagság heti egy alkalommal gyakorol az Általános Iskola tornatermében, amelyet bérmentve használhatnak. Ami a támogatottságot illeti, itt elsősorban Sárközi Józsefné és Nagy Mihályné nevét említhetnénk meg, de a lehetőségekhez mérten a városi önkormányzat is hozzájárul a költségekhez. És akkor még nem szóltunk a szülők önzetlen segítségnyújtásáról, holott az első népviselet is az ő nevékhöz fűződik. A csoport iránt élénk érdeklődés nyilvánult meg a tanulók részéről, ezért elképzelhető, hogy az eddigi III., VI. és V. osztályosok mellé hamarosan az I. és II. osztályosok is bekapcsolódnak a munkába.

A tervekről még elmondható, hogy a fellépések mellett a minden évben júliusban Battonyán megtartott nyári tánc táborban is részt szeretnének venni az eleki gyerekek, hiszen ezen a tanfolyamon is igen sokat lehet tanulni, baráti szálakat kialakítani, a táborban ugyanis nem csak a szűkebb régióból, de az ország, sőt mint például tavaly is Romániából, illetve Szlovákiából voltak érdeklődők.

B.N.